

dr Anna Weronika Brzezińska

**Jak pamiętać, aby nie zapomnieć?
Etnologiczne badania cmentarzy
i miejsc pamięci**

ETNOLOG NA CMENTARZU

- Nauka o człowieku i jego kulturze
- Zebranie relacji ustnych dot. zmian sposobów użytkowania (w tym upamiętniania)
- Przywrócenie wspólnotom lokalnym pamięci dot. cmentarzy (perspektywa kogoś z zewnątrz)

CMENTARZ, A MIEJSCE PAMIĘCI

- **MIEJSCE SPOCZYNKU**
- wydzielony obszar przestrzeni, na terenie którego dokonywano (lub nadal dokonuje się) pochówków osób zmarłych
- **MIEJSCE PAMIĘCI**
- funkcjonują w zbiorowej świadomości jako miejsca, którym należy się szacunek, wymuszając odpowiedni sposób zachowania
- symbol, który zyskuje swój materialny kontekst pod postacią cmentarza jako przestrzeni wydzielonej

PAMIĘĆ I TOŻSAMOŚĆ W KRAJOBRAZIE MIEJSKIM

Studium przypadku na przykładzie Poznania

Narodowe Centrum Nauki, nr UMO-2013/09/B/HS6/00374

Wydział Anglistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

- Prof. dr hab. Małgorzata Fabiszak – kierownik projektu
- dr Anna Weronika Brzezińska – główny wykonawca projektu
- mgr Marta Gruszecka, mgr Aleksandra Paprot, mgr Mikołaj Smykowski, mgr Martyna Borowicz, mgr Tomasz Michalik – wykonawcy projektu

CMENTARZE:

wyznaniowe / komunalne
czynne / nieczynne
zapomniane / przypomniane
zlikwidowane / w likwidacji

Cmentarz żydowski

- cmentarz żydowski – 1804-45
- teren MTP
- odtworzenie fragmentu cmentarza z grobem Akivy Egera – 2008

Fot. A. W. Brzezińska

Fot. A. W. Brzezińska

Cmentarz ewangelicki

- cmentarz ewangelicki parafii św. Pawła oraz św. Łukasza – 1895-1945
- Park Zwycięstwa – 1952
- Park Gustawa Manitusa – 2000

Cmentarz katolicki

- cmentarz katolicki parafii Zmartwychwstania Pańskiego oraz Świętej Trójcy – 1924-45
- lata 90. XX w. powrót do parafii
- zamknięty dla pochówków

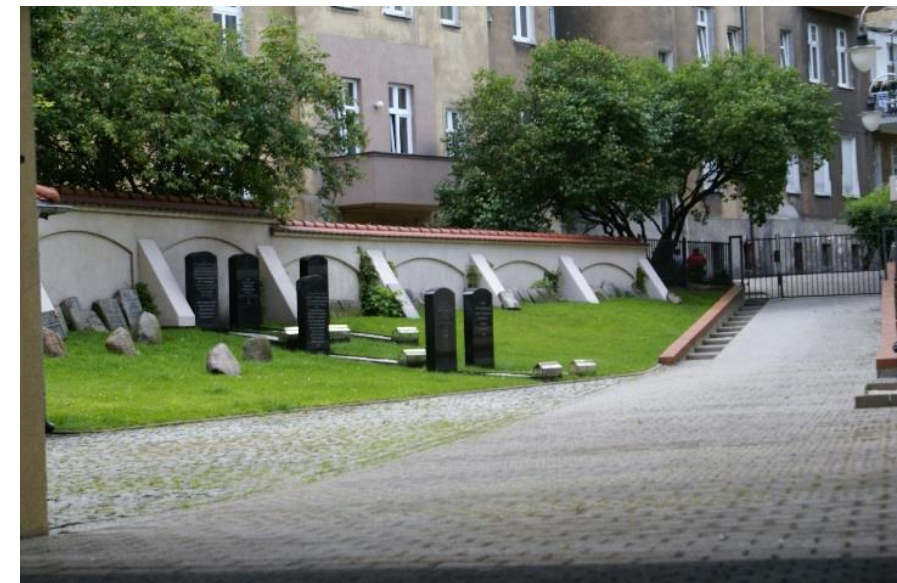

Cmentarz „poznański”

- cmentarz ewangelicki (do 1948) , cmentarz katolicki parafii Św. Marcina (do 1958), kwatera grekokatolicka
- Park Karola Marcinkowskiego – 1919 (pn. część)

Lata 30	Lata 50	Lata 70	Lata 90
Osobiste doświadczenie	Osobiste doświadczenie	Udział w życiu kulturalnym	Edukacja szkolna
	Udział w życiu kulturalnym	Własne poszukiwania	

naturalne zaniechanie lub celowe działanie

NIEDOSTĘPNOŚĆ

ZAPOMNIENIE

PROFANUM

PAMIĘĆ

miejsce zorganizowane wg
określonych reguł
kulturowych

PRZESTRZEŃ

UPAMIĘTNIE

SACRUM

INFORMACJA

współistnienie różnych (religijnych, świeckich)
tradycji w sposobie utrwalania pamięci

Pamięć zawsze jest funkcją teraźniejszości

(Ch. Gudehus, H. Welzer: 2011)

